

ברכת תערובת מאכלים, מרק ירקות וקומפוט

קטעים משוע"ר – הקשורים לנושא השיעור

סדר ברכת הנהנין פ"ג

(א) תערובות שני מינין שהן מעורבין יחד ואין ברכותיהם שוות, אם הא' הוא עיקר והשני אין נותנין בו כי אם לתקנו ולהכשירו, הרי העיקר פוטר את הטפל בברכתו בין מברכה ראשונה בין מברכה אחרונה. ואם שניהם עיקר אם אחד מהם הוא הרוב הרי זה נחשב עיקר והמיעוט נחשב טפל ובטל לגבי הרוב.

(ב) מין דגן הואיל ונקרא מזון הוא חשוב עיקר לעולם, שאפילו רוב התבשיל דבש או מינים אחרים ומיעוטו מאחד מחמשת המינין, אפילו עיקרו מחמת הדבש או מינים אחרים והדגן אינו אלא להטעימו ולהכשירו, הוא נעשה עיקר ומברך עליו בורא מיני מזונות וברכה אחת מעין ג'. והוא שיש ממשות הדגן במה שאוכל אבל אם אין בו אלא טעמו בלבד אינו מברך בורא מיני מזונות.

(ג) במה דברים אמורים שהדגן מועט נחשב עיקר כשנותנין אותו ליתן טעם בתערובות אבל אם אין נותנים אותו אלא כדי לצבוע את התבשיל או כדי לדבקו ולהקפותו (שיהא עב קצת) הרי הוא טפל לתבשיל.

(ז) ועיסה שיש בה מילוי בשר ודגים וגבינה ופירות וכיוצא בהם נעשה המילוי טפילה לעיסה ונפטר בברכת העיסה בין שברכתה המוציא בין שברכתה בורא מיני מזונות ועל דרך שנתבאר למעלה (בפ"ב) אפילו אוכל אחר כך המילוי לבדו ואפילו אם המילוי רב מאד ועיקר הכוונה בעיסה זו לאכילת המילוי מאחר שמתכוין ותאב גם כן לאכילת העיסה. ואין צריך להחמיר ליקח קצת המילוי מן העיסה ולברך עליו כי היא ברכה לבטלה כיון שבירך על העיקר אין צריך לחזור ולברך על הטפל. אבל אם אינו אוכל אלא המילוי לבדו בלא פת מברך עליו ברכה הראויה לו שהכל או בורא פרי האדמה או בורא פרי העץ.

(יא) מי שאוכל פת למתק השתיה ששתה כבר הרי הפת טפלה למשקה ואין צריך לברך עליה.

(יב) וכל פת שהיא טפלה לענין ברכה היא טפלה גם כן לענין נטילת ידים ואין צריך ליטול ידיו. ומכל מקום יש ליזהר שלא לאכול כי אם פחות מכביצה.

אך טוב למנוע מלאכול פת למתק השתיה כי מי יוכל להבחין אם אוכלה למיתוק או למילוי הכרס שאז צריך לברך עליה המוציא.

(יד) ומדת חסידות אפילו באוכל למתק השתיה ששתה כבר לטעום תחלה ממנו מעט כדי לברך לפניו ברכה המיוחדת לו אם אינה שהכל נהיה בדברו, קודם שיברך על המשקה שהכל נהיה בדברו, כדי להרבות בברכות, כי לעולם ירבה אדם בברכות הצריכות וימעט בשאינם צריכות וזו היא ברכה הצריכה שהרי היא מיוחדת להטפל ולא ברכת העיקר, ולא צו למעט אלא כשיכול לפטור שני דברים בברכה אחת המיוחדת לשניהם.

סדר ברכת הנהנין פ"ז

(י) דבש שבישלו עם מיני בשמים כתושים כדי לבשמו כמנהג הולכי דרכים הדבש עיקר והבשמים טפלים ומברך שהכל שהרי הבשמים באים לתקן הדבש ולהטעימו. אבל מיני מרקחת מפירות או עשבים או מיני בשמים מרוקחים בדבש אפילו הם כתושים ביותר ומעורבים בדבש הם חשובים עיקר ומברכים עליהם ברכתם (כמו שנתבאר בפ"ו) אפילו הוא הרבה ממנו.

במה דברים אמורים במרקחת (שהיא עשויה לקיום לאכול ממנה מעט מעט לפרקים ולא לאכלם הרבה למזון ולתבשיל לפיכך אין הדבש נחשב עיקר אף על פי שהוא הרוב). אבל תבשיל (שהוא עשוי לאכילה) הנעשה מתערובת דבש ומינים אחרים שאינם מה' מיני דגן כגון פירות וקטניות הולכים אחר הרוב ואם הרוב הוא דבש הוא עיקר ופוטר את הפירות **אפילו אינם כתושים ומעורבים עמו אלא עומדים בעינם בתוכו כיון שנתבשלו יחד ונעשו תבשיל אחד** והוא הדין לשאר משקין חוץ ממים אלא אם כן הא' הוא עיקר והשני אינו אלא לתקן ולהכשיר אכילת חבירו.

(יב) כל הפירות אפילו זיתים וענבים ששראן או בישלן במים אף על פי שנכנס טעם הפרי במים אינו מברך על אותם המים אלא שהכל נהיה בדברו אפילו נתיבשו ודרך לאכלם על ידי בישול מכל מקום אין עיקר נטיעתם על דעת כן.

במה דברים אמורים בפירות שדרכם להאכל חייך אבל מיני ירקות שדרך אכילתם על ידי בישול מי בישולם כמותם שעל דעת כן נוטעים אותם לאכול גם מימיהם עמהם או עם פת ולא יצאו מתורת אוכל לגמרי לפיכך מברכים עליהם ברכת הירקות אף אם בא לשתותם בפני עצמם.

ויש אומרים שכל הפירות מי בישולם או שרייתם כמותם ומברך עליהם בורא פרי העץ אם בא לשתותם בפני עצמם כיון שעיקר בישול המים בשביל הפירות ויש להמשיך טעם הפרי.

והלכך לכתחלה יברך על המרק שהכל ויוצא לדברי הכל, אבל אם אכל מתחלה הפרי וברך עליו בורא פרי העץ ואחר כך בא לשתות המרק לא יברך על המרק שהכל כי שמא נפטר כבר בברכת בורא פרי העץ, על כן טוב שישתה דבר אחר תחלה לברך עליו שהכל.

(יד) וכל זה כששראן או בישלן על דעת לאכלן עם מימיהם שאז תורת מרק עליהם אבל אם שראן או בישלן לשתות מימיהם לבדם אין שם מרק עליהם אלא שם משקה ולדברי הכל מברך עליו שהכל נהיה בדברו ובורא נפשות רבות ולכן מברכין על מים מבושלים עם עלים (שקורין טיי"א) או על מי שריית תותים ותפוחים (שקורין עפיי"ל קוואס או יאגיד"ס קוואס) שהכל נהיה בדברו (וכן על שתיית הקאווי"י).

(יח) מי שריית פירות שנכבשו בהם להתקיים (כגון קרוי"ט ואוגרקיי"ס) אין מברכים עליהם אלא שהכל לפי סברא הראשונה אף על פי שנכנס טעם הפרי במים הואיל ולא נכבשו בהם כדי שיתנו בהם טעם ולא היתה הכוונה כלל על המים שיהיו מוכשרים ומוטעמים יותר בטעם הפרי שיכנס בהם כמו שהכוונה הוא בבישול ירקות גם על המים שיהיו מוטעמים בטעם הירק שלכך נחשבים כמותם אבל לפי סברא האחרונה כיון שעיקר שרייתם הוא בשביל הפירות מברכין עליהם כברכת הפרי ששורה בו.

(יט) וכל זה במרק שנתבשל בו המאכל או שנשרה בו עד שנתן בו טעם. אבל אם לא נשרה בו אלא שעירבן לאכלם יחד ובא לשתותו בפני עצמו צריך לברך עליו בפני עצמו ואם בא לאכלן ביחד אין צריך לברך עליו כלום אפילו הוא יין מפני שהוא טפל למאכל ונפטר בברכתו ואם עיקר כוונתו על המרק והמאכל הוא לתת בו טעם המרק עיקר. ואם כוונתו על שניהם אין הולכים בו אחר הרוב אלא מברך על שניהם, תחלה על המאכל ויאכל ממנו מעט ואחר כך שהכל נהיה בדברו על המרק. ואפילו אם המאכל הוא מין דגן אינו נחשב עיקר לפטור המרק בברכתו, לפי שאף מין דגן עצמו שנעשה רך וראוי לשתיה כמרק אין מברכין עליו בורא מיני מזונות (כמו שנתבאר בפ"א).

מה שאין כן במרק שנתבשל בו המאכל או נשרה בו ונתן בו טעם שהרי הוא בטל לגבי המאכל וכאוכל הוא חשוב הואיל ועיקרו בשביל המאכל כמו שנתבאר לסברא האחרונה או מפני שדרך המאכל לאכול המרק עמו או עם הפת כמו שנתבאר לסברא הראשונה.